

Değerli İstinye Ailesi,
Sayın Okurlarımız,

Bültenimizin bu sayısında yine ilginizi çekeceğini düşündüğümüz konuları ele aldık. Bu konulardan ilki spor diplomasisi. Spor, modern olimpiyatların başlangıcı olan 1896 Paris Olimpiyatlarından bu yana ulusların birbirleriyle olan ilişkilerinde önemli bir rol oynamaktadır. Bu yıl yine Paris'te Olimpiyatların yapılacağı yıldır. Olimpiyat oyunlarının insanlığı meşgul eden çok sayıda uluslararası sorunun dünyayı kasıp kavurduğu günümüzde de umut ve barışın simgesi olup olmadığı sorgulanması gereken bir husus. Amatör sporun olimpiyat felsefesi günümüzde profesyonelliğin egemenliği altında önemini yitirmekte. Bu yazımızda sporun kamu diplomasisi ve ülkelerin itibarı açısından önemini irdeledik.

Diğer bir konumuz ise kriz dönemlerindeki kamu diplomasisi uygulamaları. Devletlerin birbiriyle olan uyuşmazlık ve çatışmaları karşısında kamu diplomasisi araçlarının barışın tesisi konusunda ne ölçüde başarılı olabileceğini tartıştık. Özellikle post-truth çağında dezenformasyonun kriz yönetimindeki rolü ele alındı.

İnsanların en doğal özelliklerinden olan yemekten “lezzet alma” güdüsüne bir kamu diplomasisi aracı olan ve günümüzde kültür diplomasisi kapsamında da değerlendirilen gastrodiplomasi ile nasıl yanıt verildiği ise son konumuzu oluşturuyor. Türk mutfağı dünyadaki zengin mutfaklar arasında yer almaktadır. İstinye Üniversitesi Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümü'nde öğrenimlerini sürdüren yüzlerce öğrencimiz mezun olduktan sonra ülkemizde ve bazıları da yurtdışında Türk damak lezzetinin ustaları olarak meslek hayatlarına atılacaklar. Yabancı ülkelerde çalışan Türk şefleri Türk mutfağının elçileri olarak Türkiye'nin imajına da önemli katkılarda bulunacaklar. Bu önemli konuda üniversitemizde yakın gelecekte bir de bilimsel konferans düzenleyeceğiz.

Saygılarımızla iyi okumalar dileriz.

KADAM Yönetim Kurulu

Olimpiyat Ruhu ve Kamu Diplomasisi

Baron Pierre de Coubertin'in önderliğinde başlatılan modern olimpiyat oyunlarının dünyada barışı güçlendireceği hedeflenmişti. Olimpiyat oyunlarının felsefesi insanlığın spor vasıtasıyla kardeşlik ve barış temelinde birleşmesini içermektedir. Olimpizm, beden gücü ve becerisi ile birlikte aklın gelişmesini amaçlayan ve böylece uyum içinde bir uluslararası camianın oluşmasını düşünen bir felsefedir. Fakat siyasetin gerçekleri bu felsefenin sadece dört yılda bir, yaz ve kış olimpiyatlarının yıllarda hatırlanmasını mümkün kılmıştır. Dünya Savaşları (1914-1918 ve 1939-1945) dönemlerinde tabiatıyla oyunların düzenlenememiştir. 1936 Berlin Olimpiyatı Nazi Almanya'sının propaganda aracına dönüşmüş, saf sportmen ruhunun zedelendiği görülmüştür. 1948 Londra Olimpiyatları ile çağdaş olimpiyat oyunları yeniden bir ivme kazanmış, eski felsefesine uygun bir yapılanmaya gidilmiştir. Uluslararası Olimpiyat Komitesi, üye ülkelerin ulusal olimpiyat komiteleri ile iş birliğiyle olimpiyat ruhunun yaşaması için büyük gayretler sarfetmiştir. Ne var ki, 1980 Moskova Olimpiyatları Sovyetler Birliği'nin Afganistan işgali nedeniyle Batı ülkeleri tarafından boykot edilmiş, 1984 Los Angeles Olimpiyat Oyunları da bu defa Doğu Bloku sporcularının katılımından yoksun bırakılmıştır. Bu hadiselerin olimpiyat ruhuna çok hizmet ettiği söylenemez.

Olimpiyat Oyunları her dört yılda düzenlenmeye devam etmekte. Eskiye kıyasla dünyada gördüğü ilgi, olimpiyat kapsamındaki “amatör” spor dallarının aslında bir endüstri ve finans evreni haline gelen futbol karşısında zayıflaması nedeniyle eskisi kadar güçlü değildir. Fakat Olimpiyat Oyunları hala katılan ülkelerin kamu diplomasisi açısından önemini korumaktadır. Olimpiyat oyunlarında sporcuların başarısı ülkelerinin imajına olumlu katkıda bulunmakta, o nedenle de devletler bütçelerinde bu amaçla önemli fonlar ayırmaktadırlar. Ancak, sportif başarının olimpiyat ruhuna uygun şekilde elde edilmesi esas olmalıdır. Amatörlük paranın dayatması karşısında eski saf gücünü korumakta zorlanmakta ve doping vakaları çoğalmaktadır. Doping başarı elde etmek mümkün olmayıp, yapılan sıkı uluslararası kontrollerle sporcu sağlığını da tehdit eden bu olgunun engellenmesine çalışılmaktadır. Maalesef başarılı Türk sporcularından bazıları dopingli çıkmaları sonucunda sporu bırakmak zorunda kalmışlardır.

Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Başkanı Prof. Dr. Uğur Erdener

“Türkiye son yıllarda pek çok diğer alanda olduğu gibi sporda da hatırı sayılır ilerlemeler kaydetmiştir. Futbol dışındaki branşlarda elde edilen başarılar Türkiye’nin spor diplomasisi açısından çok kıymetli hale gelmektedir. Sporun güçlü mesajına dünya ölçeğinde ortak olmak, sporcularımızın kırdıkları rekorlar ve kazandıkları madalyalarla Türkiye’nin bir “spor ulusu” olması ile gerçekleşecektir. Bu yolda da önemli mesafeler geride bırakılmıştır.”

Hakikat Sonrası (Post-Truth) Çağda Çatışmaların Çözümlemesinin Önündeki Engel: Dezenformasyon

“Hakikat sonrası” (post-truth) olarak adlandırılan çağımızda dezenformasyon, çatışmaların hem nedeni hem de sonuçlanmasına engel teşkil etmektedir. Dezenformasyon kampanyalarının amaçlarından en öncelikli olanı çatışmaların hangi tarafını temsil ediyorlarsa karşı tarafın yanıtılması ve bu suretle kazanç elde edilmesinin teminidir. Bu süreçte taraflar arasında yatay ve adil bir iletişim baltalanmaktadır.

Sosyal medya ağları günümüzde çok geniş kitlelere hitap etmektedir. Devletlerin denetleme ve koruma hususunda çok da başarılı olamadıkları görülmektedir. Sosyal medya platformları ise gerekli güvenlik önlemlerini ya almamakta ya da kasten manipülasyonları serbest bırakmaktadır. Algıların hedefine konan kamuoyları ve karar vericiler böylece etki altına alınmak istemektedirler. Dezenformasyon, özellikle dijital medya üzerinden kişileri ve kurumları itibarsızlaştırmaya çalışmakta, bunun için troller görevlendirilmektedir. Bunlar, bot hesaplar üzerinden demokrasi ve iç barışı tehdit eden faaliyetlerini sürdürmekte, bu durum ise devletler ve toplumlar için ciddi bir tehdit unsuru haline gelmiş bulunmaktadır.

Dezenformasyon kampanyalarının çoğunlukla ülkeye hasım olan dış çevrelerin sıklıkla başvurduğu bir yöntem olduğu bilinmektedir. Hakikatlerin yalanlarla karıştığı, dedikodular ve subliminal mesajların havada uçtuğu günümüzde devletlerin de bu ciddi tehlikeye karşı tedbirler almaya fazla gücü yetmemekte, dijital platformların “sahiplerinin” siyasal duruşları siyaseti manipüle etme konusunda kendilerini şüpheli hale getirmektedir.

Çatışmaların giderek gündemleri daha fazla işgal ettiği ve olası dünya savaşının tartışıldığı 21. Yüzyılın ilk yarısında bölgesel ve küresel çatışmaların çözümünde en önemli engellerden birini teşkil eden dezenformasyon, manipülasyon ile çatışma taraflarından birinin politika ve uygulamalarını meşrulaştırma gayreti göstermektedir. Bu da karşılıklı anlayış ve saygıya dayalı bir çatışma çözümlemesini imkânsız kılmaktadır. Sahte haberler, mesnetsiz suçlamalar ve yıkıcı nitelikli sözde “bilgiler” hedef alınan tarafın yenilgisini sağlamaya çalışmaktadır.

Ülke dışındaki odakların bu faaliyetlerinin önlenmesi devletlerin bazı yapısal adımlar atmasına yol açmış bulunmaktadır. Çok uzun zamandan beri sözde Ermeni “soykırımı” (!) ithamlarına maruz kalan Türkiye, ülke dışından yönlendirilen ve bilhassa yabancı kamuoyları nezdinde Türkiye’nin itibarını hedef alan bu kampanyalardan gerekli dersleri çıkarmıştır. Bu iddiaların ötesinde FETÖ ve bölücü terör örgütünün (PKK) amaçları doğrultusunda Türkiye’ye yönelik yürütülen dezenformasyon kampanyalarına karşı adımlar atılmıştır. Bu çerçevede Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı bünyesinde “Dezenformasyonla Mücadele Merkezi” (DMM) kurulmuştur. Bu Merkezin iç ve dış manipülatif faaliyetleri yakından takip edilmekte ve kamuoyuna bunların hangi nitelikte olduğu kamuoyuna iletilmektedir.

Kamu diplomasisi, karşılıklı saygı ve muhatabının meramını da dinlemeye dayalı bir faaliyettir. Çatışmaların kuvvet kullanılmadan barışçı diyaloglar üzerinden çözüme kavuşması tabiatıyla ideal yöntemdir. Bu yöntem her defasında etkili olmasa bile kamu diplomasisinin dünyada barışa katkı sağlamak üzere bu duruşundan vazgeçmemesi gerekmektedir. Kamu diplomasisinin başarısı ise dezenformasyonla etkili mücadeleden geçmektedir.

Kültürel Diplomasinin “En Lezzetli” Türü: Gastrodiplomasi

Giderek çeşitlenen kamu diplomasisi alanının odağındaki popülerleşen faaliyet konularından birinin adı da gastrodiplomasisidir. Bu alan, kamu diplomasisi çerçevesindeki en heyecan verici eğilimlerden birini temsil etmektedir. Mutfak kültürü ve damak lezzetinin kamu diplomasisi yöntemleri ile dışa aktarılması kültürel diplomasiyi yakından meşgul eden başlıca hususlardan biridir.

Tarih boyunca gıda, dünyanın şekillenmesinde önemli bir rol oynamış, antik ticaret yollarını oluşturmuş ve kakule, şeker ve kahveyi elinde tutanlara ekonomik ve siyasi güç kazandırmıştır. Hindistan’dan Levant’a uzanan tütsü ve baharat yolu ile Afrika’dan Karayipler ve Avrupa’ya uzanan üçgen ticaret yolu gibi ticaret koridorları, modern ulus devletler arasındaki ticaretin temellerini atmıştır. Gerçekten de bu yollar keşifleri teşvik ederek çağdaş toplumların kültürel dokusunu örmüş, sayısız damak zevkini yumuşatmış ve nihayetinde damak tadı ve yemek kültürünün küreselleşmesine yol açmıştır. Kültür, tarih veya coğrafyaya mutfak kadar derinden veya benzersiz bir şekilde bağlı çok az unsur vardır. Yemek, kendi tarihlerimizle somut bir bağdır ve benzersiz kültürlerimizi paylaşmak için bir araç görevi görür.

En etkili kültürel diplomasi, ulusal özellikleri ve kültürleri alır, bunları en somut biçimlerine indirger ve yurtdışındaki kitlelere iletir. Müziğin kültürel diplomasi olarak başarılı bir şekilde kullanılması gibi, gastrodiplomasi de somut, duygusal ve akıl ötesi bir bağ yaratmayı amaçlar. Hem müzik hem de yemek, dil engellerinin ötesinde bile hissedilebilecek duygusal ve aşkın bir bağ yaratmaya çalışır. Gastrodiplomasi, yemeği kültürel etkileşim için bir araç olarak kullanarak kültürel diplomasi yoluyla daha dolaylı bir duygusal bağ yaratmaya çalışır. Bu nedenle gastrodiplomasi, kalpleri ve zihinleri rasyonel bilgi yoluyla değil, dolaylı duygusal bağlantılar yoluyla kazanmayı mümkün kılmaktadır. Bu nedenle, kültürel bağlantılar yoluyla dolaylı kamu diplomasisinin bir aracı olarak somut duygusal etkileşimlerle kitlelerle bağlantı kurulmaktadır. Böylece uzun vadeli kültürel algıların şekillenmesine yardımcı olunmakta ve hedefe yönelik stratejik iletişimden daha etkili ve dolaylı bir şekilde yararlanılmasını sağlamaktadır.

İstinye Üniversitesi Kamu Diplomasisi Uygulama ve Araştırma Merkezi (KADAM) Üniversitemiz Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümü ile birlikte Mayıs ayı başında düzenleyeceği bir konferansta Türkiye'nin gastrodiplomasisini masaya yatıracaktır.

DEĞERLİ OKURLARIMIZIN İÇTENLİKLE RAMAZAN
BAYRAMINI KUTLARIZ.

Değerli okurlarımız, kadam.istinje.edu.tr adresli web sayfamızı da izlemenizi ve eleştirilerinizi kadam@istinje.edu.tr adresimize iletmenizi istirham ediyoruz.